

ZAČETEK SPOMLADANSKE SUŠE

Neugodne vremenske razmere so značilno zaznamovale letošnje zimsko obdobje. V obdobju od oktobra 2011 do februarja 2012 je padlo v večjem delu Slovenije le med 60 in 70 % povprečnih padavin, le dobro polovico običajnih padavin pa so zabeležili na Obali, v delu Krasa in na osrednjem Štajerskem. Na izjemno stanje so vplivale zlasti vremenske razmere v februarju, ki so ga poleg nizkih temperatur zraka zaznamovale še močna burja na Vipavskem in na Obali. Kmetijska tla so marsikje izjemno suha, trenutno so razmere najbolj kritične v delu jugozahodne Slovenije, sušne razmere pa prevladujejo tudi v severovzhodni Sloveniji. Vodna bilanca kmetijskih tal v času zimskega mirovanja rastlin je na Primorskem že negativna, v Prekmurju pa ni dosegla niti 30 % običajnih vrednosti za to obdobje. V Vipavski dolini in na Obali se spopadajo s posledicami burje. Škoda zaradi vetrne erozije na obdelovalnih površinah in na posevkih ozimnih žit, ter na rastlinjakih in prezimni zelenjavi na prostem je zelo velika. Sanacijo razmer s ponovno setvijo pa dodatno otežujejo suha tla.

Večmesečni padavinski primanjkljaj

Toplo vreme oznanja nastop vegetacijske sezone. Ob toplih dnevih, ko so v osrednji Sloveniji najvišje dnevne temperature zraka presegle 20 °C, spomin na mrzle dni hitro zbledi. Nihanja so bila izjemna. Čeprav je bil letošnji februar v celoti gledano razmeroma hladen mesec (prva polovica meseca je bila celo najhladnejša po letu 1956), pa smo v zadnjem tednu februarja v Ljubljani kar dvakrat presegli več kot 100 letni temperaturni rekord. Do letos je bila najvišja februarska temperatura v Ljubljani izmerjena 16.2. leta 1998 in sicer 19,7 stopinj C. V petek 24.2.2012 smo v Ljubljani izmerili 20,4 stopinje, v sredo 29.2.2012 pa se je živo srebro povzpelo celo do 21,6 °C. Februarski temperaturni rekordi so bili ta dan preseženi tudi ponekod drugod po Sloveniji (npr. v Ratečah, Postojni). Povprečna februarska temperatura zraka je bila na Primorskem in v osrednji Sloveniji do 3 °C, drugod pa do 4 °C pod povprečjem. Trajanje sončnega obsevanja je bilo le na skrajnem SZ države pod povprečjem, za polovico večje od povprečja pa je bilo trajanje sončnega obsevanja v osrednji Sloveniji.

V obdobju **od oktobra 2011 do februarja 2012 je v večjem delu Slovenije padlo od 60 do 70 % padavin**. Največ padavin je bilo na severozahodu in severu države; v delu Julijcev je padlo nad 450 mm, drugod na tem območju nad 350 mm. Precej manj padavin, nekoliko nad 200 mm, so zabeležili na Obali, Mariborskem, Ptujskem, v Slovenskih goricah, na Goričkem, na skrajnem severovzhodu države pa le med 100 in 150 mm. Dolgoletno povprečje padavin ni bilo doseženo nikjer. **Najbolj suho je bilo na Obali, delu Gorenjske (Rateče, Lesce) ter v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije (Veliki Dolenci).**

Iz slike 1 pa je razvidno, da podpovprečni **kumulativni primanjkljaj padavin na vseh omenjenih lokacijah kontinuirano traja že skoraj štiri mesece**, začel se je že ob koncu oktobra in se od takrat ni dvignil na mejo povprečnih vrednosti.

Vodna bilanca v zimskem mirovanju najbolj kritična na Primorskem

V kmetijstvu izražamo kumulativno vodno bilanco kot razliko med padavinami in izhlapelo vodo v času zimskega mirovanja rastlin (od 1.oktobra dalje) v Prekmurju ni dosegla **niti 20 % običajnih vrednosti (obdobje 1971-2000) za to obdobje**. Nekoliko boljše je stanje v osrednji Sloveniji in v regijah, kjer je stanje popravila snežna odeja. **Najslabše pa je stanje na Primorskem, kjer je bilanca v zimskem mirovanju v prvih dneh marca že negativna** (slika 2). Tla so v prvih dneh marca zmrznjena le še v izpostavljenih legah, v nižinah so vlažna povsod tam, kjer jih je pokrivala snežna odeja (slika 3). V

površinskih slojih so se v prvih dneh marca segrela na 2 do 4 °C, na Goriškem in Primorskem pa med 7 in 8 °C. Muhasto vreme v zimskem obdobju je tla močno izčrpalo. Tla so marsikje izjemno suha in za normalen vstop v vegetacijsko sezono bi bil obilnejši dež nujen.

Zima z velikimi temperaturnimi nihanji toplejša kot običajno

V večjem delu države je bila zima toplejša kot v dolgoletnem povprečju; največji odklon so zabeležili v osrednji Sloveniji ter Slovenskih goricah in Prekmurju, kjer je presegel 1 °C; v večjem delu države so se odkloni gibali med 0 in 1 °C, do -1 °C pa so segli na severozahodu, in sicer v večjem delu visokogorja, v Posočju in na Krasu. Na območju Kredarice je odklon presegel -1 °C. V zimi 2011/12 je bilo v večjem delu države več sončnega vremena kot v dolgoletnem povprečju. Zadnji mesec meteorološke zime je minil v znamenju izredno nizkih temperatur zraka ter dolgotrajnega in močnega vetra. Tako dolgotrajnega mrzlega obdobja v zimskih mesecih nismo bili deležni od januarja 1985. Močna burja je trajala od 28. 1. do 14. 2. Zaradi močne burje ter občasno hudega mraza in snežnih zametov, je bil večkrat izdan rdeč alarm na Meteoalarmu. (Več o situaciji najdete v poročilu na: http://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/weather_events/burja-mraz_feb12.pdf)

Moteno zimsko mirovanje rastlin

V Vipavski dolini je burja povzročila vetrno erozijo in s tem kmetijstvu povzročila precej škode. Odnášala je zgornjo humusno plast drobno grudičaste strukture zemlje, ki jo je odlagala v melioracijske in druge jarke ter struge potokov. Zgornja plast tal na preoranih golih njivskih površinah se je zaradi sušnega vremena izsušila, kar je bil vzrok še za intenzivnejše odnašanje zemlje. Škoda zaradi vetrne erozije je nastala tudi na posevkih ozimnih žit, posebej tistih, ki so bili sejani pozno in niso bili dovolj ukoreninjeni in razraščeni. Močan veter je še dodatno izsušil razgaljene koreninice ozimin. Zaradi vetra so bile prizadete tudi obdelovalne površine v rastlinjakih. Pridelovalci zelenjave bodo morali še enkrat vzgajati semena, kar bo na prostem še dodatno omejevala suša. To pomeni, da bo proizvodnja istrske zelenjave zamujala in namesto, da bi jo na trg poslali že zgodaj spomladi, ko je povpraševanje po njej največje in jo najlažje prodajo, bo dozorela prepozno, ko bo trg že poln pridelkov od drugod.

Kmetijske svetovalne službe na Primorskem svetujejo, da na površinah z uničenimi ozimnimi žiti priporočajo setev jarih žit z minimalno obdelavo tal, da bi se izognili dodatnim stroškom. Na večini površin je možna direktna setev jarih žit če je zgornja plast vsaj malo navlažena. Uspešno pridelovanje jarih žit zagotavlja le pravočasna setev.

Viri:

Podatki o temperaturah tal so dnevno dostopni na spletni strani ARSO:

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/recent/tsoil/>

Dnevno so dostopni tudi podatki o vodni bilanci kmetijskih tal:

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/recent/wb/>

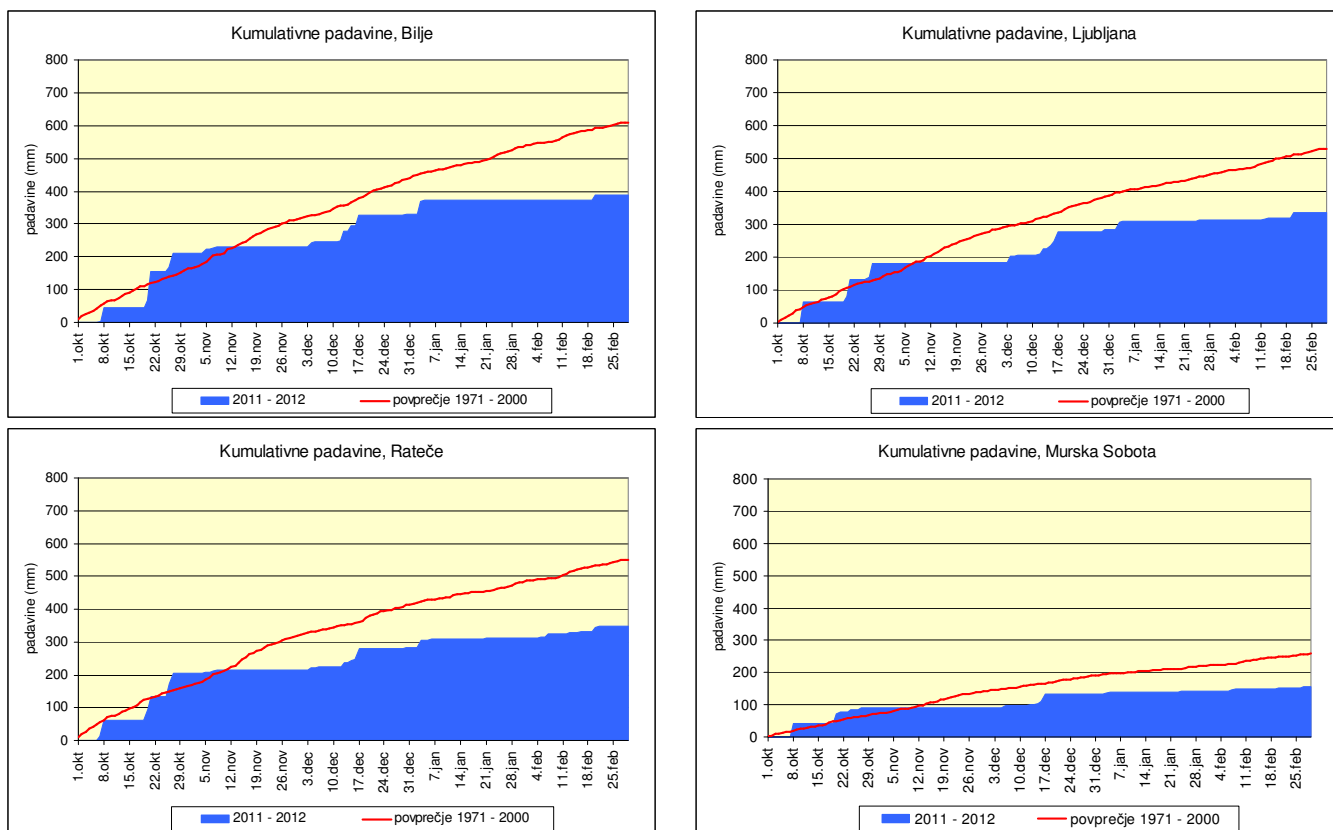
Opis stanja vodne bilance kmetijskih v obdobju zimskega mirovanja tal pa si lahko uporabniki ogledajo tudi v mesečnem/dekadnem biltenu, ki je prav tako objavljen na spletnih straneh ARSO.

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/recent/wb/currentyear/>

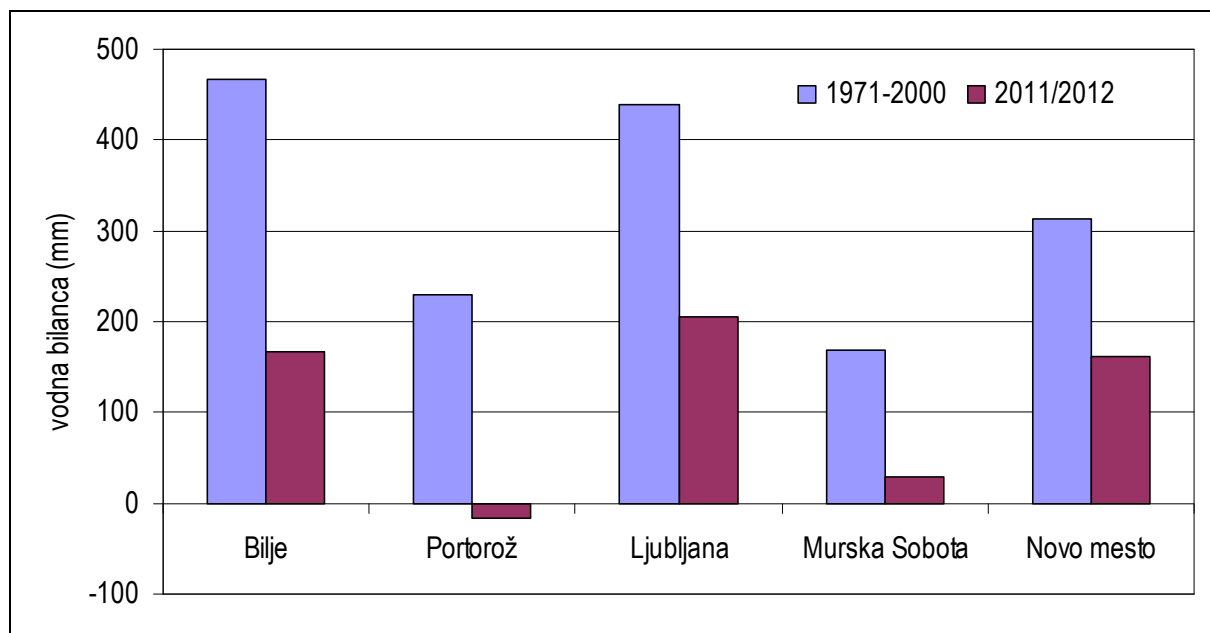
Pripravi:

Oddelek za agrometeorologijo,
Urad za meteorologijo, ARSO

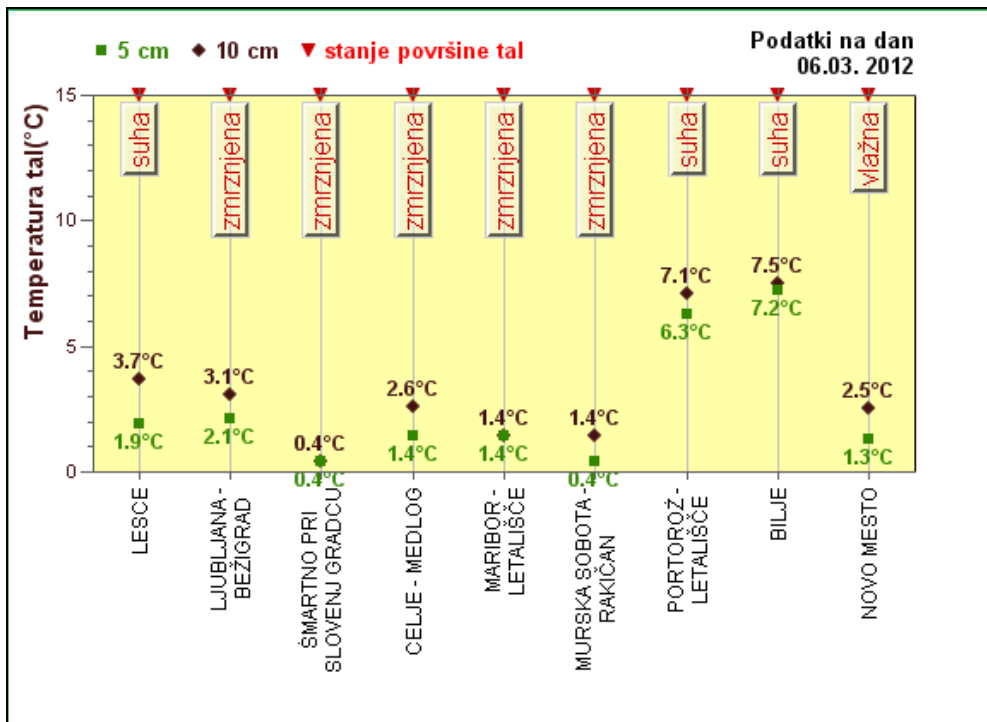
Priloge: slike 1-3.

Slika 1. Kumulativna višina padavin v obdobju od oktobra 2011 do februarja 2012 (modra) in dolgoletno povprečje 1971-2000 (rdeča črta).

Slika 2. Kumulativna vodna bilanca kmetijskih tal od 1.10.2011 do 06.03.2012 v primerjavi s povprečjem 1971-2000.

Slika 3. Temperature tal v globini 5 in 10 cm ter stanje površine tal na glavnih sinoptičnih postajah v Sloveniji ob 6. uri UTC (7. ura po zimskem, 8. ura po letnem času).